ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ κυρίου LÁSZLÓ ANDOR ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΥΓΕΙΑΣ κυρίου ΑΝΔΡΕΑ ΛΥΚΟΥΡΕΝΤΖΟΥ

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. Το Υπουργείο Υγείας ανανεώνει με το παρόν Μνημόνιο Συνεργασίας την προσήλωσή του στη φιλοσοφία, στις αρχές και στους στόχους της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, όπως εκφράζονται στο εθνικό πρόγραμμα Ψυχαργώς και στη σχετική προτεραιότητα του Άξονα Προτεραιότητας 5, του Ε.Π "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013" όπως αποφασίστηκε από την Επιτροπή στις 12 Νοεμβρίου 2007 και τροποποιήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2012.

II. Το Υπουργείο Υγείας δεσμεύεται να προωθήσει τις μεταρρυθμίσεις του τομέα της ψυχικής υγείας που αναφέρονται στο νέο Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Andor και του Υπουργού Υγείας κ. Λυκουρέντζου, όπως συμφωνήθηκε στις 24 Απριλίου 2013, μέσα στις προθεσμίες που έχουν τεθεί στο επισυναπτόμενο Σχέδιο Δράσης, καθώς και να καταστήσει βιώσιμο το νέο σύστημα παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας, έως τις 31.12.2015. Η δέσμευση αυτή θα υλοποιηθεί αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο όλες τις προγραμματισμένες παρεμβάσεις του τομέα της ψυχικής υγείας, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Αναφοράς 2007-2013, καθώς και τα πορίσματα των εκθέσεων του Ανεξάρτητου Αξιολογητή. Για το σκοπό αυτό το Υπουργείο Υγείας θα διαθέσει κατά προτεραιότητα το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό, και τους υλικούς και χρηματοδοτικούς πόρους που απαιτούνται, και θα προβαίνει έγκαιρα στις αναγκαίες οργανωτικές και διοικητικές αλλαγές.

III. Αναγνωρίζεται ότι κατά τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, έχει επιτευχθεί η οριστική κατάργηση σημαντικού αριθμού αμιγώς ψυχιατρικών νοσοκομείων και η σημαντική αποσυμφόρηση όσων παραμένουν σε λειτουργία, με την παράλληλη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού κοινοτικών δομών ψυχικής υγείας, δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει τη σημαντική πρόοδο που έχει γίνει στην προώθηση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια και λόγω της οικονομικής κρίσης, η πρόοδος αυτή δεν έχει συνεχιστεί με ανάλογους ρυθμούς. Επομένως, η ψυχιατρική μεταρρύθμιση θα πρέπει να ενταθεί με την υλοποίηση των παρακάτω μέτρων, για την άμεση προώθηση των οποίων δεσμεύεται το Υπουργείο Υγείας:

α. Την πιστοποίηση και την έκδοση αδειών λειτουργίας για το σύνολο των δομών ψυχικής υγείας των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), μέχρι την 31.12.2013. Από την 1.1.2014 η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας θα γίνεται αποκλειστικά και μόνο από πιστοποιημένες και αδειοδοτημένες ως προς την λειτουργία τους μονάδες ψυχικής υγείας.

β. Την κοστολόγηση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας με βάση το κόστος ανά ωφελούμενο και τύπο μονάδας. Η διαδικασία θα είναι δυναμική και θα προσαρμόζεται στις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες.

γ. Τη σύναψη συμφώνων μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και όλων των εμπλεκόμενων φορέων που θα επικυρώνουν την εκχώρηση και τους όρους προσφοράς των υπηρεσιών ψυχικής υγείας εκ μέρους τους.

Τα σχετικά σύμφωνα θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον:

- ποιοτικά πρότυπα για τις προσφερόμενες υπηρεσίες,
- αποζημίωση βάσει των παρεχόμενων υπηρεσιών ανά ωφελούμενο και τύπο μονάδας (η διαδικασία θα είναι δυναμική και θα προσαρμόζεται στις εκάστοτε οικονομικές συνθήκες),
- κριτήρια και διαδικασίες παρακολούθησης, αξιολόγησης και ελέγχου.

δ. Τη στελέχωση και την υποστήριξη με όλα τα αναγκαία μέσα και πόρους των τομεακών επιτροπών ψυχικής υγείας ώστε να καταστεί δυνατή η άμεση και πλήρης λειτουργία τους.

ε. Τον σχεδιασμό του πλαισίου οργάνωσης και διοίκησης του συστήματος σε κεντρικό, περιφερειακό, τομεακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και την ανάπτυξη της δικτύωσης των υπηρεσιών με ιδιαίτερη έμφαση στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και στις επακόλουθες παραπομπές των ψυχικά ασθενών στο κατάλληλο επίπεδο παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

στ. Την ανάπτυξη, στήριξη και εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (ΚοιΣΠΕ). Στο πλαίσιο αυτό το Υπουργείο Υγείας δεσμεύεται για:

i) Συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για την άμεση προώθηση των αναγκαίων διοικητικών πράξεων που θα επιτρέψουν να εφαρμοστεί και στους ΚοιΣΠΕ το καθεστώς που αφορά στις συμβάσεις ανατιθέμενες κατά αποκλειστικότητα, στο πλαίσιο προγραμμάτων προστατευμένων θέσεων εργασίας, για την προμήθεια από φορείς του Δημοσίου και των ΟΤΑ υπηρεσιών ή/και προϊόντων των ΚοιΣΠΕ, σε εφαρμογή της σχετικής ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας για τις Δημόσιες Συμβάσεις (Οδηγία 18/2004 άρθρο 19 και Π.Δ. 60/2007 άρθρο 18).

ii) Επέκταση του θεσμού των ΚοιΣΠΕ μέσω της χρηματοδοτικής στήριξης των νέων αλλά και των υπαρχόντων ΚοιΣΠΕ σε νέες δραστηριότητες στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 5, του Ε.Π "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013".

Οι επί μέρους δράσεις οι οποίες θα πρέπει να υλοποιηθούν στο πλαίσιο των ανωτέρω σημείων α, β, γ, δ, ε και στ αναλύονται στο Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα ψυχικής υγείας, το οποίο επισυνάπτεται σε αυτό το Μνημόνιο Συνεργασίας και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της.

IV. Στο πλαίσιο της κατάργησης των αμιγώς ψυχιατρικών νοσοκομείων συνεχίζεται η χρηματοδότηση των νέων μονάδων ψυχικής υγείας που λειτουργούν τα ΝΠΔΔ έως την ολοκλήρωση του Σχεδίου Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα ψυχικής υγείας, όπως αναφέρεται στο σημείο 2 του παρόντος, την 31.12.2015.

V. Έχει διαπιστωθεί ότι υπήρξαν προβλήματα χρηματοδότησης των φορέων ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στους οποίους έχει εκχωρηθεί η λειτουργία μονάδων ψυχικής υγείας (όπως κέντρα ημέρας, κινητές μονάδες κλπ), που κατά βάση οφείλονται στη δημοσιονομική κρίση που έπληξε την Ελλάδα από το 2009 και μετά. Επιβάλλεται συνεπώς, η τακτική και επαρκής χρηματοδότηση των δομών αυτών έως την ολοκλήρωση της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχικής υγείας την 31.12.2015, καθώς και η εξεύρεση ενός οριστικού και μόνιμου τρόπου χρηματοδότησής τους από 1.1.2016. Σε αυτό το πλαίσιο, το Υπουργείο Υγείας δεσμεύεται να προωθήσει τη θεσμοθέτηση έως τις 30.06.2015 ενός σταθερού συστήματος χρηματοδότησης των δομών, το οποίο δε θα απαιτεί τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) ή άλλων Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το οποίο θα βασίζεται στην κοστολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών, σύμφωνα με τα προηγούμενα σημεία, διασφαλίζοντας παράλληλα την ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους. Το νέο σύστημα θα πρέπει να σέβεται τις ευρωπαϊκές αρχές και τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς. Το νέο σταθερό σύστημα χρηματοδότησης των μονάδων ψυχικής υγείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, θα διασφαλιστεί με μίγμα χρηματοδότησης από τον τακτικό προϋπολογισμό, τον ΕΟΠΥΥ αλλά και από άλλες πιθανές εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης από διαφορετικές εθνικές πηγές.

VI. Το Υπουργείο Υγείας προβαίνει στις απαραίτητες διαδικασίες στελέχωσης των μονάδων ψυχικής υγείας που λειτουργούν τα ΝΠΔΔ (ψυχιατρικά τμήματα των γενικών νοσοκομείων, κοινοτικές δομές κλπ) αξιοποιώντας πλήρως το σύνολο του προσωπικού από τα καταργηθέντα Ψυχιατρικά Νοσοκομεία. Το προσωπικό που έχει προσληφθεί και καταρτιστεί με τη συνδρομή του ΕΚΤ για μονάδες ψυχικής υγείας, θα πρέπει να μεταφερθεί στις θέσεις για τις οποίες καταρτίστηκε, όπου αυτό κρίνεται εφικτό, για τη στελέχωση, καθώς και την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των μονάδων αυτών.

VII. Διαπιστώνεται η απόλυτη ανάγκη για την ανάπτυξη μιας επαρκούς μεθόδου συλλογής πληροφοριών που να παρέχει τη δυνατότητα μιας συστηματικής και δυναμικής παρακολούθησης της εφαρμογής του προγράμματος της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης τόσο όσον αφορά στις υποδομές, όσο και, κυρίως, στο λειτουργικό μέρος, στο προσωπικό και στους ωφελούμενους. Το Υπουργείο Υγείας δεσμεύεται να θέσει άμεσα

σε λειτουργία, εντός της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας, ένα σύστημα παρακολούθησης, κατόπιν συνεργασίας και με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες πληροφόρησης και παρακολούθησης και των δύο μερών στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης.

VIII. Η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας καθώς και η Ειδική Υπηρεσία (ΕΥΤΥΚΑ), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, αναλαμβάνουν την ευθύνη υλοποίησης του παρόντος Μνημονίου Συνεργασίας και του Σχεδίου Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχικής υγείας. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να εξασφαλίζεται η διοικητική ικανότητα και των δύο υπηρεσιών για την ομαλή υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων.

Το Υπουργείο Υγείας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύονται για τα ακόλουθα:

1. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανάπτυξη Ανθρωπίνου Δυναμικού 2007-13" θα στηρίξει μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου την υλοποίηση των παραπάνω μεταρρυθμίσεων μέχρι το τέλος του 2015, όπως προβλέπεται στον Άξονα Προτεραιότητας 5 του Προγράμματος.

2. Η επίτευξη των ενδιάμεσων στόχων της μεταρρύθμισης σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχικής υγείας αποτελεί προϋπόθεση για τη στήριξη μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου της λειτουργίας των μονάδων ψυχικής υγείας έως 31.12.2015, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στο Υπουργείο Υγείας να σχεδιάσει, υλοποιήσει και εφαρμόσει ένα βιώσιμο και επαρκώς χρηματοδοτούμενο σύστημα για την απρόσκοπτη λειτουργία των δομών ψυχικής υγείας.

3. Για να διασφαλιστεί η λειτουργική συμβατότητα των υλοποιούμενων δράσεων με τη φιλοσοφία, τις αρχές και τους στόχους της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης όπως παρουσιάστηκαν στο άρθρο Ι, απαιτείται η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση του συστήματος ψυχικής υγείας. Το Υπουργείο Υγείας έχει αναθέσει σε Ανεξάρτητο Αξιολογητή τη διενέργεια αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης των δράσεων και παρεμβάσεων για την επίτευξη της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης. Ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής λειτουργεί σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με κύρια αποστολή την εκτίμηση και την αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης της Μεταρρύθμισης. Ο Ανεξάρτητος Αξιολογητής θα αναλάβει επιπροσθέτως και την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης του παρόντος Μνημονίου Συνεργασίας και Σχεδίου Δράσης και θα συμπεριλάβει στις ετήσιες και ενδιάμεσες εκθέσεις του παραδοτέο σχετικό με την αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης του Μνημονίου Συνεργασίας και του Σχεδίου Δράσης. Η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας παραλαμβάνει τις ενδιάμεσες και ετήσιες εκθέσεις προόδου του Ανεξάρτητου Αξιολογητή και την κοινοποιεί στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την από κοινού ανάλυσή της. Η πρώτη έκθεση υπεβλήθη μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2013 ώστε να υπάρχει μια εικόνα της ισχύουσας κατάστασης και των μεταρρυθμίσεων που

έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα αλλά και των απαιτούμενων βημάτων για την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας όπως περιγράφονται στο Μνημόνιο Συνεργασίας και στο Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχικής υγείας μέχρι το τέλος του 2015.

4. Οι εκθέσεις του Ανεξάρτητου Αξιολογητή θα προηγούνται των αιτημάτων πληρωμής που σχετίζονται με τον τομέα της ψυχικής υγείας από τον Άξονα Προτεραιότητας 5 του Ε.Π. "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013", ώστε η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων με βάση το παρόν Μνημόνιο Συνεργασίας να συνδέεται με τη χρηματοδοτική συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) μέχρι το τέλος του 2015.

5. Το παρόν Μνημόνιο Συνεργασίας και το συνημμένο Σχέδιο Δράσης για την προώθηση της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχικής υγείας, αποτελούν το σύνολο του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Επιτρόπου Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης κυρίου László Andor και του Υπουργού Υγείας κυρίου Ανδρέα Λυκουρέντζου, η οποία υπερισχύει κάθε προγενέστερης.

LÁSZLÓ ANDOR **ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΥΚΟΥΡΕΝΤΖΟΣ**